

Беларусы ў Аўстраліі⁴⁴⁸

Яшчэ маладым юнаком я цікавіўся гісторыяй і геаграфіяй. У 1924 годзе мне патрапіўся ў рукі польскі падручнік геаграфіі прафэсара Станіслава Любіч-Маеўскага. Толькі шмат пазней, ужо ў Вільні, я даведаўся, што аўтар падручніка – беларус. Як памятаю, экзатычнай Аўстраліі было прысьвечана шмат месца. Даваліся назовы гарадоў, рэчак, вазёраў. Аўтар пісаў, што ўсё жыццё канцэнтруецца ў прыбярэжных палосах, што Аўстралія – краіна недасьледаваная.

Аўтара падручніка я спаткаў у верасні 1941 году ў Маладэчне. Мы доўга гутарылі й развіталіся як сябры. Крыху пазней я даведаўся, што ён знік бяследна ў ваколіцах Мядзеля, дзе ўжо дзейнічала польская партызанка.

Пасьля Другой сусьветнай вайны я выэміграваў у ЗША, а потым у гэтую экзатычную Аўстралію. І ніколі не шкадаваў аб гэтым.

Гісторыя беларускай эміграцыі ў Аўстралію яшчэ чакае грунтоўнага дасьледаваньня. Тым часам яшчэ живуць некаторыя сьведкі і ўдзельнікі, піянеры, якія могуць сваімі ўспамінамі даць багаты матар’ял для такой працы.

Пасьля заканчэньня Першай сусьветнай вайны, у якой змагалася каля 300 тысячаў аўстралійцаў, распачаўся ў Аўстраліі крызіс і вялікае беспрацоўе. Эміграцыя была амаль спыненая, і толькі калі сытуацыя ў канцы трыццатых гадоў палепшылася, аўстралійскі ўрад згадзіўся прыняць эмігрантаў. Урад, у паразуменьні з апазыцыяй, кіраваўся так званым прынцыпам Шчыце Аўстралія Поліцы, што значыла прыём эмігрантаў белай расы. З гэтай квоты скарысталі ў асноўным расейцы,

⁴⁴⁷ Аляксандар Калодка – грамадзкі й рэлігійны дзеяч.

⁴⁴⁸ Успаміны напісаныя ў 1984 г. на просьбу дырэктара БІНІМа доктара Вітаўта Кіпеля. Рэфэрэт-успаміны А. Калодкі былі дапоўненыя заўвагамі М. Скабея. Рукпіс перахоўваецца ў архіве БІНІМа (Нью-Ёрк), друкуецца ў скароце.

што жылі ў Манчжурыі й Кітаі, але ў гэтай хвалі эміграцыі былі й беларусы.

Другая сусветная вайна спрычыніла Аўстраліі шмат шкоды й людзкіх стратаў. Не хапала рабочай сілы, не маглі працаваць нармальна фабрыкі й прадпрыемствы, у краіне быў недахоп самых неабходных рэчаў. Паўстала дылема: засяліць краіну або загінуць. Аўстралійскі лейбарысцкі ўрад выбраў першае. Тагачасны міністар Інфармацыі і Эміграцыі А. Калўэлл (A. Calwell) звярнуў увагу на ўцекачоў, што апынуліся ў Заходняй Нямеччыне, пераважна маладых і працаздольных людзей. Міжнародная Арганізацыя ўцекачоў (IRO), якой падлягалі лягеры ДП, абяцала дапамагчы з транспартам.

У 1947 годзе пачаўся набор эмігрантаў у Аўстралію. Тыя эмігранты, якім аўстралійскі ўрад аплаціў падарожжа, былі забавязаны адпрацаваць паўтара-два гады там, куды іх пашле ўрад Працы. Праца была фізічная, пераважна цяжкая, на якую не хацелі йсці карэнныя жыхары (лесавілы, цагельні, праца ў лесе, на цукровых плянтацыях, на шахтах, на будове чыгункі ў Паўдзёнай Аўстраліі, у псыхіятрычных шпіталях). Аўстралійскае насельніцтва ў вадносінах да эмігрантаў было вельмі неталерантнае. Гутарка ў іншай, як ангельская, мове на вуліцы, у транспарце была часта прычынай непрыемных заўвагаў ды патрабаванняў гаварыць па-ангельску. Ды інакш яно не магло й быць, бо палітыкай ураду была поўная і як найхутчэйшая асыміляцыя.

Апазыцыя да асыміляцыйнай палітыкі ўраду выйшла, перш-наперш, з каталіцкага касцёлу. Зрэшты, і спасярод эмігрантаў была вялікая колькасць каталікоў, зь якімі прыехалі іхныя сьвятары. Такія высокія аўстралійскія духоўнікі, як арцыбіскуп Д. Манікс у Мэльбурне, біскуп Дэйвіг у Брызбане, біскуп Бэовіч у Адэляйдзе былі ня толькі супраць асыміляцыі, але, наадварот, імкнуліся прыдзяліць сьвятыні для розных этнічных групаў ды даваць ім усякую дапамогу. Былі выпадкі, калі маладыя аўстралійскія сьвятары імкнуліся вывучыць адну ці некалькі чужых моў дзеля магчымасці абслугоўваць неангламоўных вернікаў. Апазыцыя да асыміляцыі была нагэтулькі вялікай, што ўрад быў змушаны шукаць іншага падыходу. Дзякуючы актыўнасьці шматлікіх этнічных арганізацыяў палітыка асыміляцыі, а пазьней інтэграцыі, была зьменена на новую – палітыку шматкультурнасьці. Не апошняю ролю ў гэтай барацьбе адыгралі беларускія арганізацыі.

Першы беларускі транспарт прыбыў у Аўстралію ў травені 1948 году й быў скіраваны ў былы жаўнерскі лягер у Батурст, а адтуль

пераважная колькасьць беларусаў была высланая на працу ў штат Квінсьленд – адрабляць двухгадовыя кантракты. Пасля сканчэньня тэрміну кантрактаў амаль усе беларусы выехалі або ў Сыднэй, або ў Мэльбурн. У Квінсьлендзе, асабліва ў галоўным горадзе Брызбане, засталася невялікая беларуская грамада тых, што адраблялі кантракты.

У пяцідзясятых гады Брызбан выглядаў малым гарадком, бяз значнай прамысловасьці, а таму эмігранты ў Брызбане асабліва не затрымоўваліся. Але ўсё-ж невялікая група беларусаў пачала там грамадскую працу. У гэтым была найбольшая заслуга Даната Яцкевіча. Ужо ў канцы 1950 году ён зарганізаваў Згуртаваньне Беларускіх Вэтэранаў ды пачаў выдаваць у 1952 годзе ворган гэтае арганізацыі – „Лучнік”, які разросься ў даволі інфармацыйны часопіс. У тым-жа Брызбане неўзабаве было зарганізавана Згуртаваньне Беларускіх Жанчын і парафія сьв. Юрага.

Данату Яцкевічу ўдалося ў травені 1953 году навязаць лучнасьць з радыёстанцыяй 4KQ і, дзякуючы ейнаму кіраўніку Рэксу Годэлю, была зроблена першая беларуская перадача. Яна складалася з канцэрту беларускіх песняў і мэлэдыяў ды абшырных звестак пра Беларусь, ейнае мінулае ды сучаснасьць. Падобных перадачаў было пазьней больш, у ваднэй таксама было інтэрвію з Данатам Яцкевічам⁴⁴⁹. Яму-ж быў даручаны кальпартаж (ад анг. *colporteur*) беларускай прэсы й кніг.

У 1953 годзе распачалася ў Аўстраліі эканамічная дэпрэсія, якая асабліва адбілася ў Брызбане. Яцкевіч быў звольнены з працы і, маючы на ўтрыманьні жонку й двое малых дзетак, мусіў у пошуках працы выехаць у 1954 годзе ў Мэльбурн, дзе браў таксама актыўны ўдзел у грамадскім жыцьці. Памёр Д. Яцкевіч у 1969 годзе.

Нягледзячы на тое, што ў Брызбане засталіся два гадунцы беларускіх гімназіяў (Вільні й Клецку), беларуская грамадзкая праца там зусім спынілася.

У Сыднэй беларускае жыцьцё пачало арганізоўвацца ў 1950 годзе, калі беларусы, адрабіўшы свае кантракты, пачалі зьяжджацца туды ў пошуках лепшай працы.

Уладзімер Клуніцкі і яшчэ некалькі беларусаў зарганізавалі Аб’яднаньне Беларусаў у Аўстраліі – арганізацыю, якая мелася аб’яднаць усю беларускую эміграцыю. Калі-ж выявілася, што арганізацыя атрымоўвае дырэктывы ад Сяргея Хмары з Канады, дык

⁴⁴⁹ Падрабязней пра беларускае радыё ў Аўстраліі глядзі: Анфіса Ляднёва. Беларускі радыёперадачы ў замежжы. У кн.: Культура беларускага замежжа; Беларуска-Амерыканскія гістарычна-культурыныя ўзаемадачыненні. Беларусіка 5. Мінск, 1995 г., с.53-60.

бэнэраўцы на чале з Я. Малецкім стварылі Аб'яднаньне Беларусаў у Новай Паўднёвай Валіі.

У чэрвені 1972 году памёр у Сыднэі Адам Чурыла, які тастамантам пакінуў дом для беларускай арганізацыі, якая-б аб'яднала бэнэраўцаў і бэцэраўцаў. 14 сьнежня 1973 году быў афіцыйна зарэгістраваны Беларускі Культурна-Грамадзкі Клюб, які й пераняў дом Адама Чурылы.

Ад 20 чэрвеня 1976 году пачаліся на ўрадавым аўстралійскім радыё беларускія тыднёвыя перадачы, якія вялі Аркадзь Качан, Аўгенья Каранеўская й Міхась Лужынскі. Пасьля сьмерці Качана й Каранеўскай перадачы вядуць М. Лужынскі й Марыля Каранеўская – дачка сьв. пам. Мікалая і Аўгеньні Каранеўскіх. Марыля Каранеўская зьяўляецца таксама кальпартэрам беларускай прэсы й кніжак.

У 1953 годзе была спроба зарганізаваць беларускі мяшаны хор, аднак з-за вялікіх адлегласьцяў і раскіданасьці сыднейскіх беларусаў спроба аказалася няўдачнай.

Сыднейскім праваслаўным беларусам не ўдалося зарганізаваць собскае парафіі БАПЦ, нягледзячы на тое, што былі беларускія праваслаўныя сьвятары ды што архіяпіскап Сьргій, галава БАПЦ, больш за чатыры гады жыў у Сыднэі (1953 – 1957).

Супрацоўніцтва паміж прыхільнікамі БНР і БЦР існуе ў Сыднэі толькі на агульнаграмадзкім грунце. Беларусы ўдзельнічаюць у праграмах Рады Паняволеных Народаў і Этнічнай Рады, бяруць удзел у этнічных выставах, дэманстрацыях і паходах, ладжаных абодвума згадымі міжнацыянальнымі арганізацыямі.

У Паўдзённую Аўстралію эмігранты-беларусы пачалі прыяжджаць у 1949 годзе. Першы афіцыйны сход адбыўся ў студзені 1950 году. Было толькі пяць асобаў: айцец Шчурко, др. Мілянцэвіч, інж. П. Трысмакоў, сп. Дзітман і А. Кадняк (Алесь Салавей). Удзельнікі сходу паставілі шукаць беларусаў па усёй Паўдзённай Аўстраліі ды ўцягваць іх у грамадскую працу. Дзякуючы стараньням айца М. Шчурка, распачаліся ў эміграцыйным лягеры Вудсайд першыя беларускія праваслаўныя Божыя службы. Крыху пазьней айцец М. Шчурко і ўкраінскі праваслаўны сьвятар айцец П. Грушэцкі пачалі адпраўляць у Адэляйдзе Божыя службы супольна для беларусаў і ўкраінцаў.

Лік беларусаў у Адэляйдзе пабольшваўся, і ў 1951 годзе яны прынялі ўдзел у міжнароднай выставе. У 1952 годзе беларусы Паўдзённай Аўстраліі першы раз урачыста сьвяткавалі ўгодкі 25 Сакавіка. У 1954 годзе была афіцыйна заснавана парафія БАПЦ. Гэтая

важная падзея мела ў наступным ня толькі велізарнае значаньне ў беларускім рэлігійным жыцці, але таксама і ў грамадскім. Парафіяльная рада доўгі час кіравала й грамадскім жыццём. Заснавальнікам парафіі быў айцец М. Шчурко, удзельнік канфэрэнцыі 1948 году ў Канстанцы, калі была адноўлена аўтакефалія Беларускай Праваслаўнай Царквы.

У 1952 годзе быў заснаваны беларускі хор пад кіраўніцтвам Міхася Бурноса, пачала таксама дзейнічаць беларуская школка для дзяцей. Новая парафія ўзяла ў арэнду прыцаркоўны будынак Мэтадысцкай аўстралійскай царквы, што яшчэ больш спрычынілася да актывізацыі беларускага грамадзкага жыцця.

У 1958 годзе ў Гіндмарш (прадмесьце Адэляйды) была куплена будаўляная плошча пад царкву. Быў выбраны камітэт пабудовы царквы, дзякуючы дружнасьці й працавітасьці якога ды ахвярнасьці беларусаў Адэляйды, ужо ў 1963 г. была пасьвячоная арх. Сьргіем прыгожая беларуская Царква сьв. Апосталаў Пятра й Паўла.

Пасьля доўгай і цяжкай хваробы 11.10.1971 г. айцец М. Шчурко, вялікі беларускі патрыёт, адзін з арганізатараў беларускага рэлігійнага й грамадзкага жыцця ў Паўдзённай Аўстраліі, адышоў у вечнасьць. Ягоным наступнікам стаўся а. Васіль Чычэліс, а пасьля ягонае сьмерці (5.07.1973 г.) апекаваўся парафіяй на працягу сямі гадоў сэрбскі праваслаўны сьвятар айцец Жорж Джонліч, чалавек высокаадукаваны, выкладчык у англіканскім сьвятарскім коледжы, вялікі прыяцель беларусаў і папулярызатар нашае культуры.

Загадам сэрбскага япіскапа а. Жорж быў у 1978 годзе пераведзены з Адэляйды ў Сыднэй, але, ведаючы задоўга аб гэтым загадзе, ён знайшоў час добра падрыхтаваць да сьвятарскага сану сп. Аўгена Сітніка, які й быў высьвечаны ў сьвятарскі сан 30.07.1978 году й да сьнянны кіруе парафіяй сьв. Апосталаў Пятра й Паўла.

Гадамі ўсё грамадзкае жыццё тут было цесна звязана з жыццём і разьвіццём парафіі. Парафіяльнай радзе было цяжка справіцца із штораз большымі ды разнастайнымі заданьнямі. Таму ў 1976 годзе паўстала Аб'яднаньне Беларусаў Паўдзённай Аўстраліі, якое й пераняло велізарную частку функцыяў, якія дагэтуль мела Парафіяльная рада.

Спасярод былых гадунцоў беларускай школы ў 1977 годзе была зарганізаваная танцавальная група „Лявоніха”, якая й дасюль выступае на міжнацыянальных канцэртах, беларускіх сустрэчах, на спэцыяльных праграмах аўстралійскага тэлебачаньня.

Зь ініцыятывы д-ра Я. Малецкага быў створаны Беларускі Мастацкі Фонд, заданьнем якога зьяўляецца фінансаваньне Беларускай Мастацкай Групы, да якой належаць харыстыя, музыканты, сьпевакі й дэкламатары.

Парафіяльная рада, Мастацкая Група і Аб'яднаньне зьяўляюцца сябрамі Фэдэральнай Рады Беларускіх Арганізацыяў у Аўстраліі.

Першы парাপлаў, на якім было каля 30 беларусаў, прыбыў у Мэльбурнскі порт 28 чэрвеня 1948 году, а 30 чэрвеня ўсе эмігранты гэтага транспарту былі завезеныя ў былыя вайсковыя баракі ў Бонэгілі (каля 400 км ад Мэльбурну). Тут яны атрымалі неабходную вопратку й па некалькі шылінгаў ды харчаваньне ў сталовых. Неўзабаве аддзел працы пачаў прапаноўваць розныя заняткі, ад якіх двойчы можна было адмовіцца, але за трэцім разам трэба было прыняць тое, што прыдзеліцца. Адзінокія пасылаліся на працу ў лесе, у цагельні, фабрыкі, а сямейных разьдзялялі. Жанчын і дзяцей адпраўлялі ў асобныя лягеры, а мужчын – на тую самую працу, што і адзінокіх. На прыдзеленай працы трэба было адпрацаваць 18-ці месячны кантракт. Некаторым сем'ям пашчасьціла атрымаць працу ў шпіталях і тамсама кватэру. Тыя, што ад'яжджалі на працу, ведалі свой будучы адрас і пакідалі яго тым, хто яшчэ заставаўся ў лягеры, – дзеля лучнасьці. Аддзел іміграцыі не даваў адрасоў жаданых асобаў, але напісаны ліст з прозьвішчам даручаўся данай асобе. Такім чынам кантакт паступова наладжваўся са знаёмымі ў Аўстраліі й Нямеччыне. Па адбыцьці кантракту (а некаторым удавалася раней) можна было ехаць куды хто жадаў.

Беларусы гэтага транспарту вярнуліся зноў у Мэльбурн, у тыя самыя баракі для эмігрантаў, але ўжо як вольныя людзі. На прыватных кватэрах жыць не дазвалялася, ды аўстралійцы не хацелі прымаць. Савецкі Саюз шырыў прапаганду, што ўсе эмігранты – гэта злачынцы і што таму яны ня хочуць вяртацца на бацькаўшчыну. Іміграцыйны-ж урад, пераканаўшыся, што эмігранты – людзі вартасныя і Аўстраліі патрэбныя, рабіў захады дзеля зьбліжэньня мясцовага жыхарства з эмігрантамі. Вось так і была зарганізаваная аб'яздовая выстава мастацтва, рукадзелья і іншага з экспанатаў, прывезеных эмігрантамі. Выстава наведала ўсе большыя гарады Аўстраліі. У гэтай выставе мелі свой стэнд і беларусы.

Трэба адцяміць, што ў гэтым часе Аўстралія расейцаў не прымала, а беларусаў памылкова лічыла расейцамі. У Мэльбурне выставу наведваў міністар іміграцыі А. Калўэл. Яму вельмі спадабаліся нашыя экспанаты: вышываная вопратка, настольнікі, посьцілкі, шкатулкі,

скрыначкі, паклееныя саломкай. Ён увайшоў у гутарку і, даведаўшыся, што беларусы – не расейцы, запытаўся, колькі беларусаў прыехала ў Аўстралію. Мы сказалі, што камісія ў Нямецчыне беларусаў не прымае. На гэта міністар сказаў: „Я шчэ сёння дам тэлеграму прымаць, а вы напішыце свайму камітэту, каб ехалі ўсе”. Неўзабаве даведаліся, што беларусы маюць дазвол на выезд у Аўстралію.

Першай грамадзкай працай была матар’яльная дапамога беларускім сем’ям у Нямецчыне, што ня мелі магчымасці эміграваць з розных прычынаў – былі старыя, хворыя.

У 1951 годзе была ўтворана арганізацыя пад назовам Беларускі Клюб у Мэльбурне, сябрамі якога былі беларусы бэнэраўскага й бэцэраўскага напрамкаў. Клуб навязаў цесную лучнасьць з украінцамі. Было зарганізавана Таварыства Беларуска-Ўкраінскай Прыязні, сябрамі якога з боку ўкраінцаў былі інж. Грушэцкі, інж. Яворскі, сотнік Казачанскі, а. Вініцкі, інж. Олійнік і шмат іншых. Таварыства ладзіла супольныя даклады й рэфэраты. Але Клуб праіснаваў нядоўга. Ён распаўся. Бэнэраўцы ўтварылі арганізацыю пад назовам Згуртаваньне Беларусаў у Вікторыі, а бэцэраўцы – Аб’яднаньне Беларусаў у Аўстраліі з галоўнай сядзібаю ў Сіднэі.

Амаль ад пачатку арганізаванага жыцця паўстала патрэба распаўсюджваньня кніжак. Гэтым заняліся Янка Ролсан, М. Скабей, М. Андрэйчык, М. Нікан. На працягу больш як 25 год на ўсе нашыя імпрэзы М. Нікан зьяўляўся са сваім „беларускім шапікам”: газэтамі, часопісамі, кнігамі. Згуртаваньне Беларусаў у Вікторыі пры розных нагодах распаўсюджвала брашуры аб Беларусі й беларусах у ангельскай мове, перадрукаваньня з лёнданскіх выданьняў. Усе гэтыя выданні перадаваліся ў Публічную бібліятэку ў Мэльбурне.

Дзякуючы старанням М. Андрэйчыка, тады студэнта Мэльбурнскага Ўнівэрсытэту, цяпер доктара мэдыцыны, сп. М. Нікана ды іншых, аўстралійскае радыё ў Джылонг падало некалькі разоў у 1954 г. канцэрт зь беларускіх кружэлак, запісаных на Захадзе.

У 1968 г. паўстаў у Вікторыі Беларускі Цэнтральны Камітэт, які аб’ядноўвае абодва палітычныя напрамкі й зьяўляецца прадстаўніком беларусаў Вікторыі ў міжнацыянальных арганізацыях.

У 1972 г., дзякуючы старанням Камітэту, у Брайбруку (прыгарад Мэльбурну) быў куплены й пабудаваны Беларускі Дом ды была зарганізаваная Каапэратыва таго Дому.

У 1976-1977 г. вяліся ў Мэльбурне беларускія радыёперадачы. Каардынатарам і сьпікерам была Ліля Яцэвіч. Дапамагалі ёй Альбэрт

Кадняк (Алесь Салавей), Аля Яцэвіч-Папярэчная і А. Калодка. Перадачы мелі агульнабеларускі характар, адлюстроўвалі нашае жыццё ў Аўстраліі, давалі інфармацыю аб падзеях у свеце й на Беларусі.

Першая беларуская школка ў Мэльбурне паўстала ў 1955 годзе. Настаўнікамі былі Жураўлёў, У. Сідлярэвіч, Э. Яцкевіч. Школа мела ладную колькасць дзетак. Вучні бралі ўдзел ва ўсіх нацыянальных імпрэзах, ладзілі тэатральныя інсцэніроўкі.

Другая беларуская школа паўстала ў 1970 г. Настаўнікамі там былі М. Нікан, У. Сідлярэвіч, Э. Яцкевіч, Гладкі. Кіраўніком школы даўжэйшы час быў М. Нікан.

У Мэльбурне знаходзіцца сэктар Рады БНР, аддзел Беларускага Вывольнага Фронту.

У Мэльбурне доўгі час не было свайго сьвятара, таму беларусы далучыліся да парафіі Ўкраінскай Праваслаўнай Аўтакефальнай Царквы. Адносіны былі вельмі прыезныя, нат' была думка супольна будаваць ці купляць царкву, бо маліліся ў нанятым будынку. Як вернікі, так і сьвятары-ўкраінцы, айцы пратапрасьвіцер Іван Вініцкі і пратаярэй Барыс Стасышын, спачувалі беларусам у нацыянальных памкненьнях. Неўзабаве вернікі-беларусы былі аформленыя як беларуская парафія пры парафіі ўкраінскай, і раз на месяц Служба Божая лічылася беларускай, на якой успаміналіся нашыя сьвятыя і ерархі БАПЦ. У склад парафіяльнай рады быў абраны адзін беларус. Крыху пазьней а. Іван Вініцкі лічыўся апекуном нашай парафіі.

У 1950 г. зусім неспадзявана ў Аўстралію прыехаў першаерарх БАПЦ архіепіскап Сьргій, адпушчаны Ўкраінскай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквой. Быў ён чалавекам малаадукаваным, бяз ведаў кіраўніцтва царквой, уладалюбівы (хоць, паводле ягоных слоў, быў манахам з маладых гадоў). Ягоныя розныя недарэчныя прапановы й вымаганьні прынеслі шмат клопату як беларускім, так і ўкраінскім вернікам. Дзе-б ён ні спыняўся – у Мэльбурне, Сыднэі, Пэрце, Адэляйдзе, – паўсюль былі незадавальненьне й канфлікты.

Першы Епархіяльны Зьезд у Аўстраліі адбыўся 25 сьнежня 1953 г. у Сыднэі, а другі – 25-26 сьнежня ў Адэляйдзе. Важнымі пастановамі Другога Епархіяльнага Зьезду былі: апрацаваны й прыняты тымчасовы статут на тры гады й пастанова, што крыжам БАПЦ у Аўстралійскай і Нова-Зэляндзкай Епархіях мае быць крыж шасьціканцовы.

У 1958 годзе на просьбу вернікаў БАПЦ у Мэльбурн прыехаў айцец архімандрыт Мадэст, які эміграваў у Аргентыну й пераехаў у

Аўстралію ў Брызбан. Ён меў багаслоўскую асьвету і, пры поўнай згодзе а. Івана Вініцкага, пераняў беларускую парафію як яе настаяцель.

6 красавіка 1958 г. адбыўся агульны сход беларускай парафіі з удзелам а. Мадэста, і 22 чэрвеня гэтага-ж году было пасьвечана часовае памяшканьне для Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквы ў імя трох Віленскіх Мучанікаў – Антона, Іаана і Эўстафія. Пачалі рэгулярна адбывацца богаслужбы, была зарэгістраваная царква як праўная адзінка, выконваліся трэбы, зьбіраліся грошы на набыцьцё ўласнай царквы. Айцец Мадэст выдаваў непэрыядычны рэлігійна-грамадзкі часопіс „Наша Царква”, выдаў „Катэхізіс” ды іншыя кніжкі рэлігійнага зьместу ў беларускай мове. У царкве маліліся ня толькі праваслаўныя беларусы, але й каталікі ды бралі таксама ўдзел у царкоўным хоры.

Вось збольшага мае ўспаміны зь беларускага жыцьця ў Аўстраліі.